

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Če pretrpijo katoličani poraz.

Preganjanje katoliške Cerkve v Španiji je iznenadilo svet. Španija je katoliška država, ki ima velike zasluge za katolicizem ter še danes vrši v tem oziru velik vpliv na Južno Ameriko. Odkod naenkrat preganjanje katoliške Cerkve? Kako se je moglo zgoditi, da je politična revolucija, ki je monarhično obliko države spremenila v republikansko, se sprevrgla v duhovno in moralno revolucijo, ki je prizadela ter še vedno prizadeva katoliški Cerkvi težke rane?

Svobodomiselni listi kažejo pri razmotrivanju španskih razmer dobro porcijo škodoželjnosti. Udarci, ki padajo po katoliški Cerkvi, jih napolnjujejo z zadovoljstvom, katero bi bilo še večje, ako bi se mehiško-španske razmere prenesle tudi v druge kraje. S tem dokazujejo, da se po svojem mišljenju ne razlikujejo dosti od povzročiteljev cerkvenega preganjanja, čeprav naglašajo svoje spoštovanje do vere, ki jo proglašajo za »sveto čustvo«.

Ni nam do tega, da bi zavračali liberalno in socialistično potvarjanje razlogov, ki so dovedli do sedanjega proti cerkvenega stanja v Španiji. To bi tudi bilo brezplodno, ker liberalci in socialisti se ne da spremeniti od svojih predsodkov zoper vero in cerkev. Ti predsodki tvorijo bistven del njihovega »svetega verskega čustvovanja« ter so njim radi tega tako zelo priljubljeni, ker jim opravičujejo neskladnost njihovega življenja z božjimi in cerkvenimi zapovedi. Tako vplivajo navidez pomirjevalno na njihovo vest, če se jim včasih zbudi.

Rajši proučimo razloge cerkvenega stanja v Španiji, kakor jih tolmači najpristojnejši cerkveni činitelj, in to je novi nadškof v Toledu, primas Španije, monsignor dr. Izidor Goma y Tomas. Njegovega prednika, še sedaj živečega kardinala Segura, je revolucionarna vlada izgnala iz Španije. Ko je novi nadškof nastopil svojo težko službo, so ga verniki sprejeli s prisrčnimi zunanjimi manifestacijami, socialisti pa s sovražnimi demonstracijami. G. nadškof pa se ni oziral ne na ene, ne na druge, marveč je izdal pastirsko pismo, v katerem z veliko odkritosrčnostjo razpravlja o sedanjem položaju Cerkve in o njegovih vzrokih.

Med zunanjimi vzroki poudarja novi toledski nadškof framonstvo, socializem in laicizem. Med meščanskim razumništvom je doseglo velik razmah

framonstvo, med delaystvom pa brezverski in brezbožni socializem. Oba dva sta velika protivnika katoliške Cerkve in njenega udejstvovanja na svetu. Oba sta glavna širitelja one sodobne struje, ki hoče vse družabno in državno življenje odtrgati od Boga in Cerkve ter vse javno življenje poposvetnjačiti. Zato se imenuje laicizem = posvetnjaštvo. Laicizem, tako poudarja toledski nadškof, se zaletava v vero naroda ter je povzročil tako nevihto, da ne moremo priti do miru ne na verskem ne na socialnem področju. Jemati narodu vero, pomeni, trgati ko-se mesa z njegovega živega telesa. Pomenja duševno mučenje državljanov. Izgon vere iz državne uprave znači tudi gmotno uničenje naroda. Rusija je brez Boga, pa tudi brez kruha.

Notranji vzroki težke krize, ki jo preživlja katolicizem v Španiji, so tudi globoki. Prvi razlog je pomanjkanje globokega verskega prepričanja, ki bi se kazalo v akciji širokih ljudskih množic. Reka se, da Španija ni več katoliška. To ni res. Ona je katoliška, toda premalo katoliška. Krepko skalo naše stare vere sedaj nadomešča slaba vera, čuvstvo, navada in oslABLJENA vest. Prvi močnejši udarec protikršćan-ke revolucije in hiša naše vere kakor

da se hoče porušiti! Drugi vzroki, ki so krivi, da naši protivniki slavijo zmago, so strašljivost in plašljivost, ki sta mnoge dobre kristjane odvrnili od apostolskega udejstvovanja.

To so vzroki, iz katerih so katoličani v Španiji doživeli začasen poraz. Da ta poraz čimprej popravijo, morajo odstraniti njegove zunanje in znotranje vzroke. Zbrati je treba, tako opominja novi toledski nadškof, vse katoliške sile. Treba je složnega nastopa katoličanov v javnosti. Sv. Oče Pij XI. poziva španske katoličane, naj zapostavijo vsa različna mnenja in posameznostna teženja, naj postavijo blaginjo države in vere nad vse zasebne želje, da bodo mogli v slogi izvajati to, kar je potrebno v obrambo religije in domovine.

Treba je složnega udejstvovanja v katoliški akciji, ki pomenja mobilizacijo vseh katoliških sil v Španiji. To je prava križarska vojna naših dni, ker se v njej morejo zediniti vsi sinovi križa in ker je njen namen, da se križu pribori spoštovanje v vseh področjih življenja. Potrebna pa je tudi politična akcija. Krščansko uporabljajmo naše državljanske in politične pravice! S politiko se moramo baviti, v kolikor je politiki moralna šola in v kolikor vlada posega — kolikokrat je že posegla — v božanske pravice naše svete vere, v dolžnosti in pravice naše vesti.

Pomožna policija proti hitlerjevskim vpadom iz Nemčije na Avstrijsko. Kakor smo poročali zadnjič, so nastopile velesile v Berlinu proti temu, ker je pošiljala Nemčija na avstrijsko ozemlje letala, troseče letake, ki so zasmehovali Dollfusovo vlado. Z letali bodo menda Nemci nehali, pač pa sramotijo Avstrijo s pomočjo radija. Avstrija je prosila: Anglijo, Francijo in Italijo, naj ji dovolijo organizacijo pomožne policije proti hitlerjevskim vpadom. Velesile se pristale na ta predlog in avstrijska vojska, ki šteje 22.000 mož, dobi še 8000 mož pomožne policije.

Ustanovitev stranke enotnosti v Avstriji. Z vednostjo vlade je osnovana stranka avstrijske enotnosti. Stranko tvorijo hitlerjevski nezadovoljneži in heimwehrovskega pokreta. Program stranke se tesno naslanja na program narodnih socialistov. Stranka zavzema strogo krščansko stališče, napoveduje

najostrejši boj brezverstvu in njeno glavno načelo je samostojna in neodvisna Avstrija. Židom ni dovoljen vstop v novo stranko.

Iz Hitlerjeve Nemčije. Vlada je izdala strogo naredbo, po kateri se morajo v Nemčiji do 1. septembra ponemčiti vsa krajevna imena in namestiti tudi vse napisne table z novo krajevno označbo. Ta odlok se nanaša pred vsem na 90 krajev v Gornji Šleziji, na kraje ob poljski meji in na srbsko Lužico, kjer so bila doslej v rabi slovanska krajevna imena. V bodoče se bo raba nenemških krajevnih imen kaznovala kot prestoppek zoper državo. — Hitlerjev režim nadaljuje z aretacijami vseh, ki brez-pogojno ne trobijo v njegov rog. Kako v Nemčiji politično neljube osebe zapirajo in jih vlačijo v koncentracijska taborišča, je razvidno iz števila onih, ki so utekli iz Nemčije iz strahu pred masševalnostjo hitlerizma. Na Francoskem je dosedaj 30.000, na Nizozemskem 15 tisoč, v Čehoslovaški 6000, v Švici 3000, v ostalih državah nad 6000 beguncev iz Nemčije. Pred Hitlerjevim nasiljem je pobegnilo 60.000 boljših ljudi.

Pakt ali pogodba štirih velesil, o koje pomenu se je toliko pisalo, je v nevarnosti. Francija že izjavlja, da pogodbe ne bo ratificirala ali odobrila pred parlamentom in si bo na ta način zagotovila ob Renu napram Nemčiji proste roke. Francija ne more računati v očigled Hitlerjevemu brezobzirnemu nastopanju ne na Anglijo in ne na Italijo, ampak je pakt štirih glede evropskega miru le vijak v rokah Mussolinija, ki nikakor ne bo čuval koristi Francije.

Na Irskem šuntajo proti sedanjemu režimu De Valere fašisti pod vodstvom generala O'Duffyja. Irski parlament, ki je bil odgojen dne 9. avgusta čez poletje, je razpravljal na svoji zadnji seji o zakonskem predlogu glede zakonodajnih priprav za proglasitev od Anglije povsem neodvisne irske republike. Ob tej priliki je došlo v zbornici do nemirov. Med splošnim kričanjem je napovedal pravosodni minister, da bo irska vlada razpustila fašiste in proglasila obsedno stanje.

Zmešnjave na otoku Kuba. Rodoviten in velik otok Kuba pred osrednjo Ameriko je bil zadnje dni torišče resnih nemirov. Otok je namreč pravi raj za ameriške sladkorne veljake, važen v

vojaškem oziru in radi tega drže nad njim Zedinjene države roko pokroviteljstva od leta 1898. Sedanji predsednik Machado je bil izvoljen pred osmimi leti leta 1925. Po štirih letih ni hotel zapustiti predsedniškega mesta in je podaljšal svojo dobo na šest let z državnim udarom in se je skušal dokopati do diktatorske moči. Zadušil je svobodo tiska, prepovedal zborovanja, razpuščal društva, vpeljal sijajno razpredeno špijonažo, celo pustil ubijati sitne državljane. Iz vseh krajev Kube se je dvigal upor proti takemu predsedniku. Sedanji ameriški predsednik Roosevelt je poslal na Kubo posebnega odposlanca, da preišče položaj. Rooseveltov odposlanec je ugotovil, da je pravica na strani ljudstva in je svetoval ameriškemu predsedniku, naj se da Kubi nova, potrebna naroda odgovarjajoča ustava. Mešetarenje za novo ustavo se je predolgo zavleklo in prišlo je med nezadovoljnim narodom do revolucionarnega pokreta. Roosevelt je svetoval Machado, naj odstopi, če ne, bo vdrla Amerika z oboroženo silo na Kubo in napravila red. Machado pa sedaj poziva narod, naj se upre vsakemu vmešavanju Amerike. Položaj na Kubi je še nejasen.

so mu delale vse mogoče težave ter ga naposled izgnale iz njegove škofije. Upal je še vedno, da se bo smel vrniti v svojo škofijo, kamor je tako srčno želel. Ker tega ni mogel, je deloval kot duhovni vodja v bogoslovnem semenišču za ruske duhovnike v Pučacu v škofiji Lvov. Smrt ga je rešila preganjanja in trpljenja.

Japonec — katoliški župnik v Bukovini. Na vznožju Karpatov v Bukovini, 4 ure železniške vožnje od glavnega mesta Černovic leži mesteca z imenom Viznice. V tem mestu je katoliški župnik Japonec, ki se piše Kaing-Ba. Kako je ta mož prišel za katoliškega župnika v ta kraj? Čudna in zanimiva je njegova zgodovina. On sam jo rad pripoveduje. Ako ga kdo obišče v župnišču, kjer sam stanuje, se pred obiskovalcem pojavi mala živahna postava župnikova izrazito mongolske oblike: črne, živahne oči, temno-rumena barva lica, majhen raven nos in kot oglje črni lasje. In župnik Kaing-Ba kaj rad pripoveduje obiskovalcu zgodbo svoje življenja. Leta 1905, za časa rusko-japonske vojne, je bil v Mukdenu, znamenem mestu v Mandžuriji. Njegov oče je bil kmet ter je imel svojo hišo na koncu mesta. V tej hiši je preko leta dni stanoval neki ruski oficir s svojo ženo. Ko je ta oficir z ženo odpotoval v Rusijo, je 3 leta stari Kaing-Ba bežal za njim na kolodvor. Eden ruskih vojakov je mladega Japončka vzel na roke ter ga potem izročil omenjenemu ruskemu častniku. S tem častnikom in njegovo ženo, ki nista imela otrok, je mladi Kaing-Ba prišel v Rusijo, najprej v Mohilev, potem v Kamenec-Podolski, kjer se je začel za njega zanimati princ Ghika, ki je bil iz Besarabije ter je imel neko Poljakinjo za ženo. Po posredovanju katoliškega župnika dr. Mankovskega, ki je potem postal nadškof, je Kaing-Ba prišel v katoliški zavod v Krakovu. Ko je bil star 10 let, je bil krščen ter dobil ime Josip. V Krakovu je študiral gimnazijo in bogoslovje in bil posvečen za katoliškega duhovnika. Poleg poljščine se je tudi priučil francoščine, angleščine in nemščine. Svoj japonski jezik pa je popolnoma pozabil. O svojih starših in bratih ni nikdar več ničesar slišal. Tako Japonec iz Mandžurije pase katoliške duše v Bukovini.

Proslava 1900letnice Kristusove smrti v Rušah. Dekanija Maribor desni breg je priredila dekanijsko proslavo dne 6. avgusta v Rušah. Na proslavo so se posamezne župnije skrbno pripravljale s spokorno tridnevno. V večernih urah so se zbirali verniki v cerkvah in se spominjali v četrtek Jezusove zadnje večerje, pri kateri nam je samega sebe zapustil za spomin; v petek Jezusovega križevega pota in njegove blažene smrti; v soboto Jezusa v grobu, žrtve za naše grehe. Sprava z Jezusom je bila skesana spoved. V nedeljo pa so se zbrale množice, bilo jih je okoli 1500, v prazniško okinčanem ruškem svetišču, da praznujejo še Kristusovo zmago, njegovo veličastno vstajenje od mrtvih. Prelepa slika Kristusovega vstajenja je bila impozantna procesija s presv. Rešnjim Telesom po slovesni službi božji. Spodbudno je vplivala na množice tudi

PO SVETU KATOLIŠKEM

Zborovanje katoliških slovanskih razumnikov. Zadnji teden julija se je vršil v Poznanju na Poljskem 5. kongres slovanskih katoliških intelektualcev. Zborovanja so se udeležila zastopstva vseh katoliških slovanskih narodov: Poljakov, Čehov, Slovakov, Slovencev, Hrvatov in Ukrajincev. Kongres je otvoril poznanjski škof kardinal Hlond. Na dnevnem redu so bili naslednji govori: Poljak dr. Moravski je govoril o »Katolicizmu v poljski kulturi«, Hrvat dr. Perović o »Pojavi gospodarske krize« in Čeh dr. Doležal o »Zablodah kapitalizma«. V cirilmetodijški komisiji, koje zasedanju je predsedaval mariborski kanonik dr. Mirt, je poročal Slovenec profesor T. Krošelj, ki je poudaril 3 točke dela za zedinjenje cerkva: molitev, študij, propagando. Pred komisijo, odnosno na splošnem zborovanju je poročal dr. Gorski iz Lublina o »Družabnem ustroju na katoliški podlagi«, Ukrajinec Lastovskij iz Lvova o »Papeških okrožnicah kot kažipotu za družabno preosnovo« in Slovenec T. Krošelj o »Socialnih nalogah mlade slovanske katoliške inteligence«. Med sprejetimi resolucijami je naslednja, ki se tiče Slovencev in Hrvatov v Italiji: »Peti kongres slovanskih katoliških intelektualcev v Poznanju je z obžalovanjem zaznal za težke krivice, ki se gode jugoslovanski katoliški manjšini v Italiji tudi v versko-cerkvenem oziru. V nasprotju z načeli in stoletnimi tradicijami Cerkve, se manjšini krati čedaje bolj pravica do duhovnikov lastne narodnosti, do veronauka, do pridig in dušnega pastirstva sploh v lastnem jeziku. Kongres zaupa, da bo sveta stolica, ki je že slovanska apostola sv. Cirila in Metoda branila pri izvrševanju nju-

nega poslanstva med Slovani, vzela v zaščito tudi naše brate v Italiji. Kongres pošilja težko preizkušenim slovanskim katoličanom v Julijski Krajini izraze svoje simpatije in polne solidarnosti. V junaškem boju, ki ga bijejo za naravne pravice svojega naroda, naj jih dviga zavest, da je njihova borba obenem boj za splošna, večna načela katolicizma in za veliko idejo enakopravnosti Slovanov v okviru katoliške sv. Cerkve.«

Kristusov kip na Mont Blancu. Mont Blanc = Bela gora (radi večnega snega) je najvišja gora v Evropi, visoka 4810 m, ter leži na francosko-italijanski meji. Za hribolazce zanimiva, pa nevarna točka. Sedanji papež Pij XI., ki je bil v mladih letih navdušen in vešč hribolazec, je tudi bil na Mont Blancu. Na Mont Blancu je sicer vremenska opazovalnica, ni pa kapele, niti kašnega večjega kipa. Ta nedostatek bodo, odnosno so sedaj popravili. Ker dičijo visoke postojanke v Meksiku, Braziliji, Urugvaju in Chile-u kipi Kristusa in Matere božje, so katoliški krogi Francije započeli akcijo, da se tudi na Mont Blancu postavi kip Kristusa Kralja in primerne kapelice. To se je zgodilo. Na podnožju spomenika je zabeleženo, da je papež Pij XI. kot mlad turist prišel tu sem na najvišjo višino Evrope.

Umrli škof, ki je veliko trpel. To je Peter Mankovski, bivši škof v Kamenju (v ruski Podoliji). Rojen je bil 1. 1866 ter je bil leta 1899 v Žitomiru posvečen za duhovnika. Tri leta pozneje je prevzel katoliško župnijo v Kamenju. V carski Rusiji njegovega požrtvovalnega in z uspehi venčanega delovanja niso prijazno gledali. Politična oblast mu je prepovedala dušeskrbno delovanje. In vendar ni miroval, marveč se je udeleževal, kjerkoli in kakorkoli je mogel. Po padcu carizma je bila vzpostavljena škofija Kamenec ter je bil Mankovski imenovan za škofa. Boljševiške oblasti